

Элла Быстрицкая

ВОСТОЧНЫЕ ПРАВОСЛАВНЫЕ ЦЕРКВИ В ГЕОПОЛИТИЧЕСКИХ ПЛАНАХ КРЕМЛЯ (1945–1948 РР.)

В статье на основе архивных документов анализируются некоторые аспекты политики советского руководства связанные с планами превращения Московского патриархата в центр Вселенского православия и пути укрепления его авторитета среди восточных патриархов

Ключевые слова: Русская православная церковь, Совет по делам Русской православной церкви, восточные патриархи, Восточные православные церкви, геополитические планы Кремля.

Ella Bystriyska

EAST ORTHODOX CHURCHES ARE IN THE GEOPOLITICAL PLANS OF KREMLIN (1945–1948)

In the article on the basis of the archived documents some aspects of policy of soviet guidance are analysed convertings of Moscow patriarchy related to the plans into the center of Universal Orthodoxy and way of strengthening of his authority among East Patriarchs.

Key words: Russian Orthodox Church, Council for Russian Orthodox Church, the Eastern Patriarchs, Eastern Orthodox churches, the Kremlin's geopolitical plans.

УДК 94(477):314.743

Галина Саранча

СУЧАСНА ЕМІГРАЦІЯ У США: ПРОБЛЕМИ АДАПТАЦІЇ ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ ЗВ'ЯЗКІВ З УКРАЇНОЮ

У статті досліджуються причини еміграції четвертої хвилі українців до США, особливості їх пристосування до умов проживання у чужій країні.

Ключові слова: емігранти, США, адаптація, Україна, четверта хвиля еміграції.

Еміграція є феноменом, властивим історії багатьох народів світу. Еміграційні процеси можуть бути викликані різноманітними причинами. До основних чинників, що призводять до еміграції, можна віднести політичну та економічну кризу в суспільстві, війни, релігійні суперечності.

Українська еміграція до США, якій понад сто років, відбувалася саме за таких обставин. Четверта, остання хвиля української еміграції, не була виключенням із цього правила. Сучасна хвиля української еміграції належить до важливих, однак, ще мало вивчених у вітчизняній історіографії. Аналіз причин, перебігу та особливостей пристосування українців до нових умов життя має без перебільшення вагоме значення.

З досліджуваної проблеми ґрунтовних та спеціальних досліджень сучасними вітчизняними чи зарубіжними науковцями ще не написано. Окремими питаннями сучасної української хвилі займаються В. Ісаїв, О. Воловина, В. Лопух [2–3].

З огляду на актуальність і ступінь наукової розробки теми, метою праці є дослідження причин еміграції українців за океан, освітній та соціальний рівень емігрантів та особливості їх пристосування до життя у якісно нових умовах, проблеми взаємин "нової" та "старої" еміграції, а також сприяння встановленню економічних, культурних та наукових взаємозв'язків між діаспорою США та Україною.

Об'єктом дослідження є четверта хвиля української еміграції у США.

Предмет дослідження – соціально-економічні та політичні причини сучасної української еміграції, процес адаптації українців за кордоном та збереження зв'язків із батьківщиною.

Нова хвиля еміграції розпочалася під впливом тих політичних процесів, що відбувалися в СРСР наприкінці 80-х років ХХ століття. Процес перебудови та демократизації радянського суспільства призвів до падіння так званої "залізної завіси" між СРСР та Заходом. Мотиви, що спонукали українців до еміграції базувалися в основному на інтересі до країн, відвідина яких заборонялись до того часу.

Однак, на початку 90-х років ХХ століття причини, що спричинили масову еміграцію українців до США, змінили свій характер. Здобуття Україною незалежності не принесло українському

народові сподіваного економічного процвітання та матеріального добробуту. У цей час в країні швидкими темпами відбувався спад виробництва і наступала всеохоплююча криза. Загострення становища в економіці відобразилося на життєвому рівні громадян України. Після проведення лібералізації цін у 1992 році, основна маса населення (близько 64 % опинилися за межею) бідності, відбулося нечуване до того часу падіння матеріального добробуту українців. У найдраматичнішому 1993 році середньомісячний прибуток на душу населення в Україні складав 15 доларів США, у самих Сполучених Штатах місячний прибуток на той час становив 1500 доларів США. Тоді ж в Україні відбувається знецінення усіх видів соціальних стандартів населенню – пенсій, стипендій, соціальних виплат, вкладу в Ощадбанку. Значно зросло безробіття. Саме тоді і почався масовий відтік робочої сили за кордон, особливо із західних областей України [1, с. 245].

Відповідно до причин, що призвели до четвертої хвилі української еміграції до Сполучених Штатів, дослідники виділяють два періоди сучасної еміграції: перший – еміграція українців з СРСР (кінець 80-х – початок 90-х років ХХ століття); другий – масова заробітчанська еміграція українців з незалежної України, що триває до цього часу [2, с. 25, 32].

Оскільки офіційної статистики еміграції населення України не існує, та й її неможливо здійснити через те, що населення влаштовується на роботу за кордоном нелегально. Сьогодні неможливо назвати об'єктивну кількість емігрантів з України. У 2002 році керівники держави неодноразово називали цифру близько 7 млн осіб. Вітчизняні науковці зазначають, що згідно з офіційними даними, упродовж 1992–1996 рр. з України виїхало 260 тисяч громадян, до США емігрувало 100,7 тис. українців. Згідно зі статистикою, еміграція до США займала друге місце з виїзду українських громадян – найбільше українців емігрувало на той час в Ізраїль (290,4 тис). За останні п'ять років еміграція зросла ненабагато, однак її напрямок і структура змінилися суттєвим чином. Більш як удвічі зменшилася частка виїзду в Ізраїль і водночас різко збільшилася питома вага емігрантів, які виїжджають до США [17, с. 38–39]. Отже, характерною рисою еміграції з України в роки її незалежності до країн зарубіжжя стало поступове заміщення етнічної еміграції економічною.

Професор університету в Торонто Всеволод Ісаїв у своєму інтерв'ю для газети "Міст" наводить дані Служби еміграції та натуралізації США, згідно з якими, у Сполучених Штатах на 1 січня 2003 року перебувало 100 тисяч легальних емігрантів з України. Науковець вважає, що на сьогоднішній день кількість легальних українських емігрантів налічувала 120 тисяч осіб [2, с. 25].

Важливою проблемою сучасної української еміграції у США є значна кількість осіб, які працюють у цій країні нелегально. Упродовж десятка років нелегальні емігранти живуть і працюють за океаном, не маючи жодних політичних прав, позбавлені соціального захисту.

За своїм характером, сучасна еміграція носить економічний характер. Основною причиною, через яку українці прибувають до США, є прагнення покращення свого матеріального становища. У цьому сучасна хвиля еміграції найбільше схожа із першою хвилею української еміграції. Однак, за своїм соціальним та освітнім рівнями, ця хвиля еміграції якісно відрізняється від трьох попередніх. Серед вихідців першої хвилі еміграції кількість письменних осіб становило лише 1 %, третя хвиля еміграції, що вважалася найбільш свідомою і освіченою, складалася у переважній більшості із осіб з початковою освітою – 54,54 %, кількість українців з вищою освітою становило 4,12 %, лише 9 % емігрантів з України мали спеціальну освіту [3].

На тлі цієї статистики, четверту хвилю еміграції впевнено можна назвати інтелектуальною, адже практично кожен українець, який емігрував до Сполучених Штатів Америки володів середньою освітою, і значна частина емігрантів мала вищу освіту. Новоспечені емігранти, намагаючись влитися в закордонне суспільство, часто не знаходили спільної мови з представниками "старої" еміграції. У багатьох із них світогляд залишився радянський, а їхня розмовна мова – російська. Ця четверта хвиля викликала шок у "старої" української діаспори, оскільки вона не очікувала такого байдужого ставлення до української мови, культури, традицій. Крім того, сьогоднішні причини еміграції з України відрізняються від колишніх. Так, попередні покоління залишали Батьківщину, котра перебувала під владою чужинців, а тепер українці мають власну державу. Об'єктивно держава зацікавлена у кваліфікованих, працьовитих, патріотичних кадрах, однак не може знайти їм достойного застосування.

Таким чином, четверта хвиля української еміграції, певним чином повторює першу – заробітчанську. Однак, на відміну від першої, в окремих випадках до 90 % емігрантів становлять жінки, які прагнуть прогнудувати свої сім'ї.

Сьогоднішніх представників четвертої хвилі української еміграції в США можна віднести до двох груп.

До першої належать ті, хто має громадянство іншої країни. Більшість емігрантів виїхали у зв'язку з матеріальними негараздами. Вони прагнуть адаптуватися в іншій країні, стати справжніми американцями, канадцями, німцями, австралійцями тощо. Мало у кого цей процес йде безболісно.

Часто ностальгія підсилюється конфліктом "батьків і дітей" (адже діти на відміну від батьків швидко адаптуються до нових умов і асимілюються).

До другої групи належать ті, кому важче адаптуватися у нове суспільство, і кого ностальгія мучить особливо сильно, починають шукати собі подібних. Проте, лише незначна частина з них починає об'єднуватися в українські емігрантські організації. Притому в них важко складаються стосунки зі "старою" діаспорою (дуже відрізняються погляди, прагнення, мотивації) [18].

Сучасні українські емігранти, за словами В. Ісаїва, "мають середню спеціальну або вищу освіту, мають сучасні фахи, яким не змогли знайти застосування в Україні, й змушені були емігрувати" [2, с. 32]. Цю ж думку підтримують й самі сучасні українські емігранти, зокрема, організатор українського телеканалу у США І. Афанасьєв теж вважає, що особи, які приїхали з колишнього СРСР, добре підготовлені у розумінні освіти, легко опановують професії, якими американці не люблять займатися, багато хто з них стає фахівцями комп'ютерного програмування.

Це високооплачувана професія, на яку є попит. І. Афанасьєв зазначає, що: "Якщо раніше, приїжджаючи до США, людина повинна була 5–10 років займатися важкою й малопrestiжною працею, аби "стати на ноги", то сьогодні досить двох років ретельного навчання, щоб мати цілком пристойний і гарантований зарібок" [4].

Прикладів такої успішної адаптації українських емігрантів в американському суспільстві чимало. Зокрема, колишній тернопольянин Ярослав Предко, який три роки тому приїхав до США, маючи два дипломи про вищу освіту: інженера-механіка (Львівський політехнічний інститут) та економіста (Тернопільська академія народного господарства) ділиться таким досвідом: "У США, я спочатку працював на будові (як і більшість новоприбулих). Потім зрозумів, що першочерговим завданням для успішного старту є вивчення мови. Після шестимісячних курсів англійської мови я пішов на курси комп'ютерної бухгалтерії. Навчився також складати резюме до різних позицій, користуватися Інтернетом. І працюю нині бухгалтером у приватній фірмі" [5].

Заробітчани – найчисленніша складова четвертої хвилі. Хто їде з відчаю, хто більш розсудливо хоче заробити на майбутнє. Ці люди зберігають українське громадянство, вони збираються обов'язково повернутись на Батьківщину. Вони навчилися важко працювати, 10–16 годин на добу. Повертаючись в Україну, вони несуть нову трудову етику – чесно і напружено працюючи, вони стають прикладом для оточуючих. І, навіть не думаючи про місію четвертої хвилі, після повернення, вони мимоволі впорядковують українське суспільство навколо себе, стають своєрідними "центрами кристалізації" нової України.

Цікаво, що серед завдань, які ставлять вони перед собою, особливо часто зустрічаються: заробити початковий капітал для власної справи в Україні; дати дітям сучасну освіту. Відмовляючи там собі в усьому, вони вирощують тут нове освічене покоління. Останнім часом спостерігається так званий "мультиплікаційний ефект", коли слідом за одним на заробітки виїзять сім'ями і навіть поселеннями. Щоправда залишитися за кордоном назавжди збираються не усі. Хоча, згідно з дослідженнями, 25 % будь-якого потоку трудової еміграції – не повертається [18].

До інтелектуальних заробітчани належать ті, хто працює за контрактом в університетах, наукових лабораторіях, аналітичних центрах тощо. Маючи значні можливості для інтелектуального розвитку, вони, зазвичай, найбільш цікаві та перспективні ідеї залишають при собі, щоб втілити їх у життя вже в Україні. Після декількох років роботи за кордоном вони несуть в Україну новий інтелектуальний продукт, нові знання й технології. І знову ж такі – нову трудову етику, що заперечує нехлюйство та ледарство.

Студенти належать до молодого покоління, яке завтра розпочне будувати нову сильну Україну. Вони також мають можливість порівняти життя тут і там, об'єктивно оцінити переваги і недоліки України. Ці молоді хлопці та дівчати вже зуміли виграти гранти або заробити собі на навчання. Вони не лякаються невідомого, а навпаки, сміливо йдуть у завтрашній день, коли принесуть в Україну нові знання і технології.

Діаспора у США упродовж свого існування розбудувала широку мережу власних етнічних організацій та установ. Вона створила широкі можливості для збереження української ідентичності й продовження свого існування власне як діаспори, незважаючи на майже суцільну інтегрованість у суспільне життя США.

Сучасна еміграція, прибувши до США, застала тут організоване життя української діаспори. Численні громадсько-політичні, релігійні, мистецькі організації у США до 1991 року виконували функції, що могли б належати до компетенції держави. Роль, яку відіграла діаспора, розповідаючи всьому світові про геноцид, безправ'я та знущання над цілим народом, важко переоцінити.

Із проголошенням України незалежною державою, роль українських організацій докорінно змінилася. Представники української діаспори, що є активними громадськими діячами з цього приводу зазначають, що на сьогоднішній день завданням цих структур є: "сприяти у

державотворчих процесах молодій державі, зокрема формулювати національну ідею, об'єктивно визначати соціально-економічні і соціально-культурні інтереси держави і українського народу" [6].

До завдань, що постали перед українськими громадськими та церковними організаціями, відноситься і допомога новоприбулим емігрантам в адаптації до нових умов проживання. Організації української діаспори у США надають посильну допомогу в облаштуванні новоприбулих, зокрема в оформленні необхідних документів, вивченні мови.

Українська діаспора покладала чималі надії на новоприбулих емігрантів в тому, що вони поповнять українські організації у США, однак вони не справилися: "Великі сподівання були у зв'язку з так званою "четвертою хвилею" еміграції. Для цього була навіть відновлена діяльність Асоціації українців в Америці з її органом – журналом "Наш голос", з метою організаційно оформити численну кількість нової еміграції, розкиненої в різних штатах Америки. На жаль, "Наш голос" не став ні голоснішим ні перспективнішим. Ці сподівання виявилися передчасними. Насправді, тільки у виняткових випадках новоприбулі включалися до організацій" [6]. К. Мицьо у статті в "Свободі", висловила з цього приводу так: "За 12 років українське організоване життя на еміграції опинилося в критичному пункті, існує поважна загроза, що вона може занепасти до тієї міри, що буде існувати лише на папері. Старі громадські діячі відходять, а молода зміна не чисельна. Це діється тоді, коли є така чисельна, молода і освічена нова еміграція" [7].

У той же час сучасні українські емігранти вважають, що участь в створених "старою" еміграцією організаціях неможлива через низку суперечностей, що існують між новоприбулими та українською діаспорою. До таких проблем відносяться суперечки навколо мовної проблеми, деякі розбіжності у поглядах. Мова діаспори для новоприбулих емігрантів досить часто стає об'єктом жартів і анекдотів: "Ви тільки послушайте, які слова оголошуються українськими: "екзикутива", "евентуально", "емеритура", "на фльорі", "селективно"! Часто словосполучення будуються за аналогією з англійськими. Величезна кількість полонізмів – наслідок життя галичан під польською окупацією" [2].

Участь в громадських організаціях для сучасних емігрантів, вихідців з колишнього СРСР, зазвичай, асоціюється із примусовим виконанням обов'язків, як це відбувалося у радянських спілках та громадських організаціях. Саме цим і пояснюється той факт, що за більш як десять років існування "нової" еміграції, її представники не створили жодного громадського утворення [8]. Представники сучасної еміграції вважають українську діаспору у США специфічною і "закритою" за своїм характером [4]. Саме політичною заангажованістю представників "старої" еміграції пояснюється відсутність нормальних контактів з новітніми мігрантами й емігрантами. Колишні політичні емігранти вважають новітніх звичайнісінькими заробітчанами, які далекі від їхніх ідейно-політичних прагнень, і тому не бажають вливатися у діаспорні організації. Проблема полягає в тому, що у "старої" й "новітньої" еміграції різні життєві цілі. "Стара" еміграція, або діаспора (офіційна назва – закордонні українці; у березні 2004 року Верховна Рада України ухвалила Закон "Про правовий статус закордонних українців"), – це громадяни країн свого оселення, добробут і всі права яких цілком забезпечені. "Новітні" трудові емігранти залишаються громадянами України – в основному вони приїхали на певний час, щоб у різний спосіб поліпшити свій добробут і повернутися до України [18].

Значна кількість емігрантів з України не так далеко відійшли від радянського минулого у сприйнятті світу і тому більше зближуються з російськомовними емігрантами з колишнього СРСР. Цьому сприяють і засоби масової інформації, створені останнім часом, які пропагують "єдність громадян пострадянського простору" [4].

Ще однією характерною рисою сучасної еміграції є прагнення якомога швидше адаптуватися до нових умов життя і асимілюватися в американському суспільстві. Прикладом цього може послужити той факт, про який заявляє Є. Федоренко, керівник шкільної ради: "в останніх роках число учнів українських шкіл не зростає пропорційно до хвилі еміграції з України" [9]. Загалом для новоприбулих емігрантів питання "національного" самовизначення має ситуативний характер і залежить від місця роботи, проживання, кола осіб, з якими вони спілкуються. Саме невисокий рівень етнічної самоідентифікації представників четвертої хвилі не сприяють її інтеграції в суспільне життя "старої еміграції" [17, с. 39–40].

На думку Уляни Дячук, голови Українського народного союзу і президента Української американської координаційної ради, основна проблема полягає в тому, що новоприбулі ще не збагнули потреби та цінності етнічних організацій, не розуміють, наскільки корисною може бути для конкретної особи чи родини їх підтримка. Це стосується захисту інтересів членів організації, можливості впливу в їх інтересах на уряд країни, у якій вони проживають. У. Дячук так пояснює потребу участі в суспільно-громадському житті української діаспори новоприбулими емігрантам: "якщо ви не вступите до якоїсь організації й не почнете в ній працювати, – може, своїм способом, ви розплинетеся в морі американським, а ваші діти скоро перестануть говорити по-українськи" [17, с. 40].

Однак, серед цього загалу є чимало українців, свідомих своєї національної приналежності, вони відвідують церкви, громадські осередки, відстоюють національні інтереси, мову, культуру. Завдяки цим тенденціям стає можливим взаємне порозуміння між цими двома групами. Серед нової хвилі еміграції є чимала кількість митців, літераторів, художників, які плідно працюють і поза межами України і в той же час активно впливають на культурно-мистецьке життя української діаспори.

Еміграція четвертої хвилі – процес об'єктивний ще не лише через важкий економічний стан, а й через те, що переїзди з однієї країни до іншої є нормою цивілізованого життя. Незважаючи на усі непорозуміння між поколіннями, що існують зараз, "нова" еміграція поступово знаходить себе. Відроджується у неї любов до своєї мови і культури. Вона починає зближуватися зі "старою" еміграцією. Представники нової хвилі вже роблять поважний вклад в українське громадське й культурне життя. Чимало нових емігрантів працюють в українській спільноті в галузях освіти, культури, релігії, спорту та бізнесу.

Специфіка четвертої хвилі еміграції полягає в тому, що значна кількість її учасників, роками проживаючи у відриві від історичної батьківщини, залишаються громадянами України. Тому важливу роль сучасна еміграція відіграє у встановленні різносторонніх взаємин з батьківщиною.

Найбільш динамічно розвиваються зв'язки між США та Україною в науковій галузі. Завдяки програмам академічного обміну, для науковців з України стало можливим не тільки ознайомитися з досвідом американських колег в різних галузях науки, але й більше дізнатися про саме життя у Сполучених Штатах [14]. Здійснюється обмін делегаціями, групами, окремими фахівцями між містами-побратимами: Одесою і Цінцінатті, Чернівцями і Солт-Лейк-Сіті, Харковом і Балтімором.

У останні роки розпочалися взаємні контакти на постійній основі між гуманітарними інститутами Академії Наук України і українськими науковими закладами і українознавчими кафедрами низки університетів США.

Важливим внеском у розвиток зв'язків у науковій галузі стала організація щорічної літньої школи при Гарвардському університеті, у якій важливу увагу приділяють дослідженням проблем сучасної історії України [15]. Здійснюється обмін фахівцями між Інститутами мовознавства ім. О. Потебні (Київ), Інститутом суспільних наук (Львів) та низкою університетів США [16, с. 135]. Українські митці різних сфер мистецтва (література, художнє мистецтво, кіно та ін.) також отримали змогу представити свої твори і для земляків за океаном [11].

За останні роки різко змінилася картина української присутності за кордоном: новітня міграційно-еміграційна хвиля вже незабаром перевершить "стару" еміграцію, так звану "діаспору", разом з автохтонними українцями. Сфера міграції переважно перебуває у тіньовому віданні. Досі її проблеми розв'язували на державному рівні – Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, а на громадському – Всеукраїнська громадська організація (ВГО) "Українська взаємодопомога" (створена у листопаді 2003 р.), покликана опікуватися проблемами українських громадян за кордоном та їхніх сімей, особливо дітей, в Україні.

ВГО "Українська взаємодопомога" зініціювала громадський проект "Четверта хвиля", основна мета якого – об'єднання громадян України, що проживають за кордоном, для реалізації та захисту їхніх громадянських, професійних, соціальних, економічних прав, підтримки фахових інтересів і профспілкової солідарності та сприяння їхньому поверненню до України.

Четверта хвиля передбачає також взаємодію "ново" й "старо" еміграції з метою утвердження світового українства як економічної, громадянської й політичної сили у світі та його дієвого впливу на розвиток нашої держави. Уже сформовано новітні українські громадські організації в Італії, Португалії, Іспанії, США, Канаді, Греції, Болгарії та інших країнах.

На зібраннях громадських організацій сучасної хвилі ставляться високі вимоги перед владними структурами, щоб Українська держава розв'язувала проблеми трудової міграції й соціального захисту своїх громадян, ґрунтуючись на досвіді передових країн. Україна повинна входити у світовий міграційний процес на правовій основі. Це має стати стратегією нашої внутрішньої й зовнішньої політики. Слід нарешті, прийняти концепцію національної міграційної політики й розробити відповідну стратегію для регулювання процесів трудової міграції. Міграційна політика України повинна убезпечити державу від потоків нелегальної міграції з країн третього світу та гарантувати своїм легальним мігрантам інтеграцію у цивілізовані суспільства на правовій основі й сприяти поверненню їх до України.

Понад 20 млн осіб українського походження (або майже третина українського етносу) проживає поза межами України і на сьогоднішній день вже не є діаспорою бездержавного народу. Новий етап у розвитку світового українства потребує віднайдення нових підходів до розв'язання його проблем. Існування української діаспори урізноманітнює, збагачує та утверджує українську присутність у світі. Розвиток всебічних культурних, наукових та економічних зв'язків із діаспорою потрібний передусім самій Україні, оскільки кожна зарубіжна українська громада є не лише

джерелом знань про нашу державу, а провідником політичного впливу в інтересах нашої держави в країні свого поселення.

Список використаних джерел

1. Михальчук П. Історія України. Навчальний посібник. Вид. 2-ге доп. І перероб. / Михальчук П. А. – Тернопіль: Астон, 2003. – 272 с.
2. Лобунський В. Професор Ісаїв: Повоєнні емігранти називали тутешніх українців баняками / Лобунський В. // Міст. – Чикаго. – 28 січня 2004. – № 4.
3. Immigration History Research Center of Minnesota. – UUARK. – Box n, – Folder 4.
4. Герман Г. Я громадянин України / Герман Г. // День. – Чикаго. – 5 лютого 2004. – № 34.
5. Лиховид О. Новим емігрантам допомагає "Українська світлиця" / Лиховид О. // Свобода. – Нью-Йорк. – 36 квітня 2004. – № 16.
6. Барановський Р. Застій у діаспорних організаціях – це не криза, але... / Барановський Р., Кегонсон, Н. Й. // Свобода. – Нью-Йорк. – 3 жовтня 2003. – № 40.
7. Мицько К. Українська закордонна громада й надалі потрібна Україні / Мицько К. // Свобода. – Нью-Йорк. – 1 серпня 2003. – № 31.
8. Роздуми з початку нового шкільного року // Свобода – Нью-Йорк. – 19 вересня 2003. – № 38.
9. Супрун М. Хто ми??? / Супрун М. // Міст. – Чикаго. – 12 лютого 2004. – № 6.
10. Чумаченко Г. Етнографічність в культурі діяпори / Чумаченко Г. // Свобода. – Нью-Йорк. – 22 серпня 2003. – № 34.
11. Климчак М. Київські мистці у Чикаго / Климчак М. // Українське слово. – Чикаго. – 13 лютого 2004. – № 4.
12. Костелина Л. Триумф "Громовиці" в Україні / Костелина Л. // Свобода. – Нью-Йорк. – 15 серпня 2003. – № 33.
13. Петруняк М. Четверта хвиля. Іспанський гребінь... / Петруняк М. // Свобода. – Нью-Йорк. – 12 лютого 2004. – № 6.
14. Непийвода В. "І чужого научайтесь, й свого не цурайтесь": З американських університетів повертаються в Україну випускники програми академічного обміну / Непийвода В. // Свобода. – Нью-Йорк. – 5 вересня 2003. – № 36.
15. Волос Н. Гарвард дає нове натхнення / Волос Н. // Свобода. – Нью-Йорк. – 22 серпня 2003. – № 34.
16. Зарубіжні українці: Довідник. – К., 1991. – 525 с.
17. Трощинський В. Українці в світі / Трощинський В. П., Шевченко А. А. – К.: Видавничий дім "Альтернативи", 1999. – 352 с.
18. Шокало О. Українська еміграція: причини й наслідки / Олександр Шокало // Режим доступу: http://viche.ascent.kiev.ua/img/dovidka_new.gif border

Галина Саранча

СОВРЕМЕННАЯ ЭМИГРАЦИЯ В СОЕДИНЕННЫХ ШТАТАХ АМЕРИКИ: ПРОБЛЕМЫ АДАПТАЦИИ И СОХРАНЕНИЯ СВЯЗЯМ С УКРАИНОЙ

В статье исследуются причины эмиграции четвертой волны украинцев в Соединенные Штатах Америки, особенности их приспособления к условиям проживания в чужой стране.

Ключевые слова: эмигранты, США, адаптация, Украина, четвертая волна эмиграции.

Halyna Sarancha

MODERN EMIGRATION IN THE UNITED STATES: PROBLEMS OF ADAPTATION AND CONSERVATION RELATIONS WITH UKRAINE

In the article the reasons of emigration are explored 4-th waves of Ukrainians to the United States of America, features of their adaptation to the terms of residence in a stranger country.

Key words: immigrants, the U.S. adaptation, Ukraine, the fourth wave of emigration.